

27.11.2008-ci il tarixli qərar [Böyük Palata]

Maddə 6

6-cı maddənin 3-cü bəndinin "c" yarımbəndi

Müdafiəçi vasitəsilə özünü müdafiə etmək hüququ

Vəkillə görüşməsinə imkan yaradılmayan yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin polisə etirafının sübut kimi istifadə olunması: *pozuntu baş verib*

Faktlar – Bu işdə araşdırılan dövrdə Türkiyə qanunvericiliyi cinayət törətməkdə şübhəli bilinən şəxslərə həbsə alındıqları andanvəkilin yardımından istifadə etmək hüququ verirdi, yalnız dövlət təhlükəsizliyi məhkəmələrinin yurisdiksiyasına aid olan cinayətlər istisna təşkil edirdi. Yetkinlik yaşına çatmayan ərizəçi qanunsuz təşkilata kömək etməkdə və cinayətlərin törədilməsinə təhrikçilikdə şübhəli bilindiyinə görə həbsə alınmışdı, bu cür işlərə baxılması isə dövlət təhlükəsizliyi məhkəmələrinin səlahiyyətinə aid idi. O, vəkilin iştirakı olmadan polisə ifadə verərək qanunsuz nümayişdə iştirak etdiyini və plakatdakı şüarı yazdığını etiraf etmişdi. Sonradan prokurorun və işi araşdıran hakimin qarşısında ərizəçi etirafından imtina edərək bildirdi ki, bu etiraf ondan təzyiqlə alınmışdır. İş araşdıran hakim onun məhkəməyə qədər həbsdə saxlanılması barədə qərar qəbul etdi və bundan sonra vəkil onun yanına buraxıldı. O, məhkəmədə ifadəsindən imtina etdi, amma dövlət təhlükəsizliyi məhkəməsi onun polisə etirafını etibarlı sübut kimi qəbul etdi və onu təqsirkar hesab etdi. Ərizəçi 30 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edildi.

26 aprel 2007-ci il tarixli qərarında Avropa Məhkəməsinin Palatası bu qənaətə gəldi ki, polis tərəfindən həbsdə saxlanılarkən vəkilin yardımı ilə təmin edilməməsi ərizəçinin işi üzrə məhkəmə araşdırmasının ədalətliyinə xələl gətirməyib.

Hüquqi məsələlər – 6-cı maddənin 1-ci bəndi ilə təmin edilən ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun kifayət qədər praktiki və səmərəli olması üçün vəkilin yardımı, bir qayda olaraq, şübhəli şəxs polis tərəfindən ilk dəfə dindirilərkən təmin edilməlidir, bu hüququn məhdudlaşdırılmasına yol verə bilən xüsusi halların mövcudluğu istisna təşkil edir və bu cür halların mövcudluğu sübut edilməlidir. Hətta hüququn məhdudlaşdırılmasına əsas verən səbəblər olsa belə, onlar bu işdə olduğu kimi ərizəçinin hüquqlarına hüquqa zidd təsir göstərməməlidir, belə ki, vəkilin iştirakı olmadan dindirmə zamanı ərizəçinin polisə verdiyi etiraf xarakterli ifadə onun məhkum edilməsi üçün sübut qismində qəbul edilib. Hazırkı işdə ərizəçinin vəkillə görüşməsinə icazə verməkdən imtina üçün gətirilmiş əsas, yəni ərizəçinin ittiham edildiyi cinayətlərin dövlət təhlükəsizliyi məhkəmələrinin yurisdiksiyasına aid olması 6-cı maddənin tələblərinə cavab vermir. Üstəlik, dövlət təhlükəsizliyi məhkəməsi ərizəçinin polisə etirafından ərizəçinin məhkum edilməsi üçün əsas sübut kimi qəbul etmişdi, halbuki ərizəçi bu etirafın həqiqətə uyğunluğunu təkzib etmişdi. Nə sonradan vəkilin göstərdiyi yardım, nə məhkəmə araşdırmasının çəkişmə xarakteri ərizəçi polis tərəfindən həbsdə saxlanılarkən baş vermiş qüsurları düzəldə bilməzdi. Həmçinin ərizəçinin yaşı da mühüm amil idi. Çoxsaylı beynəlxalq hüquq materialları göstərir ki, yetkinlik yaşına çatmayan şəxs polis tərəfindən həbsdə saxlanılarkən vəkillə görüşməsinə imkan yaradılması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Beləliklə, hətta fərz etsək ki, ərizəçi onun əleyhinə toplanmış sübutlara məhkəmə araşdırmasında və sonradan apellyasiya icraatında etiraz etmək imkanına malik idi, polis tərəfindən həbsdə saxlanılarkən

vəkillə təmin edilməməsi onun müdafiə hüququna sonradan düzəldilməsi mümkün olmayan ziyan yetirmişdi.

Nəticə: pozuntu baş verib (yekdilliklə).

Maddə 41: Mənəvi ziyana görə 2.000 avro təyin edildi. Avropa Məhkəməsi bildirdi ki, məqsədəuyğun kompensasiya forması ərizəçinin işinə ölkədaxili səviyyədə yenidən baxılmasıdır.